

ธรรมะกับการทำงานอย่างมีความสุข

สวัสดีครับท่านผู้อ่านทุกท่าน กระผมผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แหวนทอง บุญคำ เป็นอาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นผู้ที่บวชเรียนเขียนอ่านมาบ้างพอสมควร จะขอนำเสนอหลักธรรมที่จะนำมาประกอบการทำงานให้ประสบความสำเร็จและมีความสุข ธรรมะข้อนั้น คือ ธรรมมงคล ธรรมอันเป็นอุดมมงคลแก่ชีวิต มีความหมายว่าเหตุแห่งความสำเร็จ เหตุแห่งความเจริญ เหตุแห่งการได้สมบัติทั้งปวง ดังนั้นการที่ทำงานให้สำเร็จได้และมีความสุขด้วยมันต้องมงคลข้อแรกคือ

๑. ข้อแรกของการทำงานให้มีความสุข คือ การไม่คบคนพาล เป็นอุดมมงคลอย่างแท้จริง พระพุทธเจ้าตรัสลักษณะของคนพาลคือคนไม่ดี คนโง่ คนชั่ว ไว้ ๓ ประการคือ

๑.ทำชั่ว คือ การกระทำชั่วทางกาย มีการฆ่าสัตว์ ๑ ลักทรัพย์ ๑ ประพฤติผิดในกาม (คือประพฤติดูผิดประเวณี) ๑ ถ้าไปคบกับมันแล้วก็ เรามีสิทธิ์ถูกมันฆ่า มันลักขโมยข้าวของเอาง่ายๆ และมันจะมาตีทำร้ายเอาด้วย รู้รีเปล่านั้นทำไมมันถึงทำอย่างนี้ ก็เพราะว่า มันเป็นคนพาลนั่นไง

๒.พูดชั่ว คือ การกระทำชั่วทางวาจาหรือทางปากนั่นแหละครับ มีการพูดเท็จ ๑ การพูดส่อเสียด ๑ การพูดคำหยาบ ๑ การพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหล ไร้สาระ ๑ พูดเท็จ คือโกหกกัน หลอกหลวงกัน เขาทำธุรกิจลงทุนไปมากมายเขาก็ไม่ไว้ใจคนพูดโกหกไม่มีสัจจะ ไม่ให้ความไว้วางใจและไม่เสี่ยงที่จะให้รับผิดชอบงานสำคัญๆได้ พูดส่อเสียดเป็นบ่วงฆ่าข่ม คำหยาบไม่ต้องบรรยายครับท่าน พวกนี้มันจะสัตว์ต่างๆบ้าง เลื่อยกลานญาติๆของใครโน่นเสาร์บ้าง มาผูกไว้ที่ปากมันยั่วเย้าตีไปหมด หาพูดได้ไม่ยาก ให้อวดเพ้อเจ้อเนี่ยะทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองล้าหลังมามากแล้ว สู้สิงคโปร์ เกาหลีได้ ที่นั่นเขามี แดจังกึม แต่คนบางประเทศเอามาใช้ว่า คิมจังแก แทนไปเฉยเลย สู้ญี่ปุ่นเขาไม่ได้ก็เพราะพูดเพ้อเจ้อนี้ครับท่าน สมมติว่าโรงงานแห่งหนึ่งมีคนงานอยู่ 5,000 คน

พูดเล่นในเวลาทำงานโดยเฉลี่ยคนละ 1 ชั่วโมงต่อวันต่อคน เวลางานของโรงงานที่เสียไปเพียงวันเดียวเท่ากับ 5,000 ชั่วโมง หนึ่งเดือน 30 วัน เอา $30 \times 5,000 = 150,000$ ชั่วโมง ต่อเดือน โรงงานนั้นมีสิทธิ์แจ้งได้ หรือแม้แต่สถานประกอบการอื่นๆก็เหมือนกัน

3.คิดชั่ว คือ การคิดกระทำชั่วทางใจ ถือว่าความน่ากลัวมากกว่าทำชั่วทางกาย และทางวาจาครับ เพราะว่า ก่อนจะทำชั่วทางกายก็ดีทางวาจาก็ดี มันต้องมีใจคิดก่อนครับผม ถ้าไม่คิดแล้วทำลงไปถือว่าไม่มีผลแต่อย่างใด เป็นการกระทำที่ขาดเจตนา มี ๑.การคิดอยากได้ของของผู้อื่นมาเป็นของตน ๒. การคิดพยาบาทปองร้ายให้ผู้อื่นพินาศ ๓. คิดวิปริตเป็นมิจฉาทิฎฐิ เช่นเห็นว่าการกระทำความบุญ การกระทำความบาปไม่มีผล เป็นต้น

หลักธรรมที่ว่าด้วยการไม่คบหาคนพาลจะมีส่วนช่วยให้เราทำงานได้ดี เพราะว่าไม่ต้องกังวลใจกับคนพาลที่จะมารบกวนการทำงาน พระพุทธเจ้าทรงสอนไม่ให้คบหาเข้าใกล้ เพราะเมื่อคบหาเข้าใกล้ชดสีนิตสนมด้วย ก็จะทำให้เรามีใจโน้มเอียงคล้อยตาม ยินดีชอบใจในการกระทำของเขา เอาอย่างเขา อันจะเป็นเหตุให้เรากลายเป็นคนพาลไปด้วย คนพาลจึงเปรียบเหมือนปลาเน่า ตัวเราเปรียบเหมือนใบไม้เมื่อเอาใบไม้ไปห่อปลาเน่า ใบไม้นั้นก็พลอยเหม็นเน่าไปด้วย เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรคบคนพาลไม่ควรฟังคำพูดของคนพาล ไม่ควรอยู่ร่วมกับคนพาล ไม่ควรเจรจาปราศรัยกับคนพาล ไม่ควรชอบใจความประพฤติของคนพาล เพราะคนพาลนำมาแต่ความพินาศเพียงประการเดียว พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงดำหนิตติเตียนการคบคนพาลว่า มีโทษนานาประการดังกล่าวนี้อแล้ว

๒ หลักธรรมที่สองของการทำงานให้มีความสุข คือ การรู้จักคบบัณฑิตเป็นอุดมมงคล พระพุทธเจ้าตรัสลักษณะของบัณฑิต คือนักปราชญ์ ผู้รู้ ผู้ฉลาด ไว้ ๓ ประการคือ

๑.ทำดี คือ การกระทำดีทางกาย ๓ คือ ๑. มีการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ๒. งดเว้นจากการลักทรัพย์ ๓. งดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม

๒. พุทธิ คือ ๑. การกระทำดีทางวาจา ๔ คือ มีการงดเว้นจากการพูดเท็จ ๒. งดเว้นจากการพูดส่อเสียด ๓. งดเว้นจากการพูดคำหยาบ ๔. งดเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ เหลวไหลไร้สาระ

๓. คิดดี คือ การกระทำดีทางใจ ๓ คือ ๑. มีการไม่เพ่งเล็งอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน ๒. การไม่คิดพยาบาทปองร้ายให้ผู้อื่นพินาศ ๓. มีความคิดไม่วิปริตเป็นสัมมาทัญญู เช่น เห็นว่าการกระทำบุญการกระทำบาปมีผล เป็นต้น

๓. หลักธรรมส่งเสริมให้ทำงานได้อย่างมีความสุข คือ การบูชาบุคคลที่ควรบูชา เป็นอุดมมงคล คำว่าบูชานั้นหมายถึงการแสดงความเคารพนับถือ ก็การบูชานั้นมี ๒ อย่างคือ

๑. อามิสบูชา การบูชาด้วยอามิสคือ สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ มีเงินทอง ดอกไม้ ของหอม เป็นต้น

๑. ปฏิบัติบูชา การบูชาด้วยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ มีการเข้าถึงไตรสรณคมน์ รักษาศีล ๕ ศีล ๘ ศีลอุโบสถ เจริญสมณะและวิปัสสนา การศึกษาพระธรรมวินัย เป็นต้น

สรุปย่อๆว่า การทำงานทุกครั้งเราต้องหวังผลเลิศหรือผลสัมฤทธิ์ หลักธรรม ๓ ข้อที่ได้ยกมา คือ การหลีกเลี่ยงไม่คบกับคนพาลได้ การคบกับบัณฑิต และการบูชาบุคคลที่ควรบูชา นับว่าเป็นยอดของหลักธรรมที่ควรนำประยุกต์ใช้การทำงานอย่างมีความสุขต่อไป

บรรณานุกรม

พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎกฉบับประชาชน

นวโกวาท